

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **J. R. i B. O.**,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 22 października 2025 r.

wniosku SSN Marka Pietruszyńskiego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego

Adama Rocha,

postanowił:

uwzględnić wniosek i na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. oraz art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. III KO 99/24.

UZASADNIENIE

W dniu 13 czerwca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy J. R. i B. O., adw. O. K. o rozważenie zasadności wznowienia z urzędu postępowania karnego zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 lipca 2023 r., sygn. II AKa 19/23, gdyż zdaniem obrońcy wskazane orzeczenie wydane było przez sąd nienależycie obsadzony, tj. z udziałem delegowanego do Sądu Apelacyjnego SSO X. Y., wobec którego istnieją wątpliwości co do jego niezawisłości i bezstronności. W związku z tą sygnalizacją, sędzia sprawozdawca SSN Marek Pietruszyński zwrócił się do Prezesa Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu o nadesłanie akt osobowych tego sędziego oraz do

Krajowej Rady Sądownictwa o dokumentację postępowania w związku z kandydowaniem tego sędziego na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Krakowie. Po uzyskaniu dokumentacji koniecznej do rozpoznania sygnalizacji o wznowienie postępowania, sędzia Marek Pietruszyński w dniu 24 lutego 2025 r. wydał zarządzenie wyznaczające pozostałych dwóch członków składu orzekającego tj. Tomasza Artymiuka i Jacka Błaszczyka oraz termin posiedzenia na dzień 26 marca 2025 r. Zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami, zarządzenie to wymagało akceptacji Przewodniczącego Wydziału, działającego z upoważnienia Prezesa Sądu Najwyższego. Z uwagi jednak na zarządzenie nr 14/2024 z 8 lipca 2024 r., w którym sędzia Zbigniew Kapiński zastrzega do osobistej decyzji Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej wyznaczanie członków składu orzekającego, poza sędzią sprawozdawcą, akta sprawy o sygn. III KO 99/24 zostały przekazane w dniu wydania zarządzenia, czyli w dniu 24 lutego 2025 r., Prezesowi Izby. Z uwagi jednak na brak podjęcia w tym zakresie jakichkolwiek działań, sędzia sprawozdawca celem uniknięcia przewlekłości postępowania, zarządzeniem z dnia 29 kwietnia 2025 r. zwrócił się do Prezesa Izby o podjęcie decyzji w trybie wyżej wskazanego zarządzenia z 8 lipca 2024 r. Prezes Izby Karnej zarządzeniem z dnia 15 lipca 2025 r., wyznaczył skład orzekający w sprawie o sygn. III KO 99/24, wskazując jako przewodniczącego składu sędziego Marka Siwka oraz jako członka składu Adama Rocha, sędzia Marek Pietruszyński pozostał w składzie jako sędzia sprawozdawca.

SSN Marek Pietruszyński pismem z dnia 21 lipca 2025 r., złożył wniosek o wyłączenie od rozpoznania sprawy zawisłej przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt III KO 99/24, sędziego Marka Siwka, a pismem z dnia 28 lipca o wyłączenie sędziego Adama Rocha. Postanowieniem z dnia 7 sierpnia 2025 r., sygn. akt III KO 99/24 [KRI 1158], Sąd Najwyższy wyłączył sędziego Marka Siwka od udziału w rozpoznawaniu tej sprawy.

Wniosek o wyłączenie sędziego Adama Rocha został zarejestrowany pod sygn. KRI 1174 i przydzielony do rozpoznania SSN Barbarze Skoczowskiej. We wniosku dotyczącym tego sędziego wskazano, że podstawą wniosku o wyłączenie jest wadliwe powołanie Adama Rocha na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek, oparty o przepis art. 41 § 1 k.p.k., zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z tym przepisem sędzia podlega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Tryb powołania sędziego Sądu Najwyższego na urząd stanowi okoliczność mogąca wywołać tę wątpliwość (zob. np. postanowienie SN z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II KK 206/21).

Sąd Najwyższy, na podstawie art. 87 ust. 1 ustawy o SN, pozostaje związany uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-41101/2020 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7), gdzie stwierdzono, że: „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”. Cytowana uchwała ma moc zasady prawnej, co oznacza, że jest nią związany każdy skład Sądu Najwyższego.

Stanowisko zawarte w uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego zostało następnie potwierdzone w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), gdzie wskazano m.in., że „brak podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Taka sytuacja zachodzi jedynie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach”. Jest ono także aprobowane w innych orzeczeniach (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022, z. 10, poz. 95; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2021 r., II KO 30/21; z dnia 19 stycznia 2023 r., I KK 240/22; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2024 r., II KK 627/23).

Wynikającego z uchwały trzech Izb stanu rzeczy nie zmieniło również rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20 (zob. postanowienia SN: z dnia 23 listopada 2022 r., I KO 79/21 i I KO 80/21).

Powyższe stanowisko zostało potwierdzone także w wyrokach ETPCz z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce, skargi nr 49868/19 i 57511/19, z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce, skarga nr 1469/20 oraz wyroku pilotażowym ETPCz z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce, skarga nr 50849/21.

W konsekwencji powołanie Adama Rocha na urząd sędziego Sądu Najwyższego przy udziale wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa skutkować musiało brakiem bezstronności Sądu z jego udziałem, a tym samym stało się podstawą wyłączenia tego sędziego od udziału w sprawie.

Należy również podkreślić, że sędzia Adam Roch został pierwotnie powołany na stanowisko sędziego w Izbie Dyscyplinarnej. Izba ta, będąc jedynie organem powiązany administracyjnie z Sądem Najwyższym, nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt. BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22). Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej uznał Izbę Dyscyplinarną za zależną od władzy politycznej, a tym samym przyjął, że Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

W konsekwencji podjęcie przez sędziego Adama Rocha czynności orzeczniczych w Sądzie Najwyższym - Izbie Karnej nastąpiło bez dochowania wymogów określonych w art. 179 Konstytucji RP, nie zachowano bowiem procedury przewidzianej dla ubiegania się o stanowisko w sądzie przewidzianym w Konstytucji RP. Naruszenie tej procedury uzasadnia stwierdzenie braku dochowania instytucjonalnych i ustrojowych gwarancji zapewnienia bezstronności i niezawisłości sądu ukonstytuowanego z udziałem sędziego Adama Rocha niezależnie od uwag odnoszących się do wadliwości powołania przy udziale Krajowej Rady Sądownictwa w składzie po 2017 r. (zob. m.in. postanowienie SN z

3 września 2024 r., III KK 341/24, postanowienie SN z 14 października 2024 r., III KK 286/23).

Z uwagi na powyższe argumenty należało uwzględnić wniosek i wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Adama Rocha od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt III KO 99/24.

[J.J.]

[r.g.]